



Vloga šolske knjižnice v italijanskem kurikulumu.

Knjižnice osnovnih šol na Tržaškem

The role of the school library in the Italian curriculum. Primary school libraries in Trieste region.

> Olga Tavčar

Izvleček

Čeprav je šolska knjižnica v italijanskem kurikulumu omenjena le v uvodu in predgovoru jezikovnih predmetov, sestavljavci besedila in strokovni pedagoški delavci v raznih prispevkih poudarjajo njeno vlogo in pomen. Članek predstavlja prispevek Antonelle Braga, učiteljice italijanščine, raziskovalke in docentke na Univerzi v Foggii, ki med drugim opozarja na odgovornost, ki jo imajo učitelji pri navajanju učencev na pravilno uporabo informacijskih virov in pri predstavitvi in dodelitvi raziskovalnih nalog. Če primerjamo italijanski kurikulum in slovenske učne načrte, opazamo, da se ti v osnovi ne razlikujejo. Razhajajo se le v tem, da italijanski kurikulum piše o knjižnici in pomenu knjižničnega informacijskega znanja le v smernicah, medtem ko imajo slovenski učni načrti tudi predpisan kurikulum. Večje razlike so vidne v italijanski šolski zakonodaji, ki ne podpira dognanj stroke. Organizacija knjižnic in knjižničnih zbirk je prepuščena pooblaščenim učiteljem, ki vodijo knjižnice ob rednem pouku v razredu. Da bi premostile te osnovne težave, so se osnovne šole na Tržaškem v šolskem letu 2006/07 povezale v mrežo in kot Knjižnice osnovnih šol na Tržaškem stopile v sistem Cobiss.

Ključne besede

italijanska šolska zakonodaja, slovenske šolske knjižnice v Italiji, knjižničarji, osnovna šola, kurikulum knjižnično informacijsko znanje

UDK 027.8(450.361=163.6)

Abstract

Although the school library in the Italian curriculum is mentioned only in the introduction and foreword of linguistic subjects, the authors of the text as well as professional teachers in various contributions emphasize its role. The paper presents the content of a discussion of Antonella Braga, teacher of Italian and researcher and assistant professor at University of Foggia. Among other things she emphasizes the responsibility of teachers when teaching pupils to correctly use information sources and to present and choose their research assignments. If we compare the Italian and Slovenian curricula, we see that essentially they do not differ. The only difference is that Italian curricula mentions the library and the role of library and information knowledge only in the guidelines, while in Slovenia there exist also a prescribed curriculum for these contents. More noticeable differences are in the Italian school legislation which does not support the professional standards. The organization of the libraries and their collections is left to teachers who do library work besides their teaching obligations. To overcome these basic problems the primary schools in trieste region have in the school year 2006/07 connected in a network named Libraries of the primary schools in Trieste region and joined the COBISS system.

Keywords

Italian school legislation, Slovenian school libraries in Italy, librarians, primary school, curriculum, library and information knowledge

Uvod

Šolska knjižnica je za marsikoga prva in mogoče celo edina knjižnica, ki jo bo v življenju obiskal. To trditev smo učitelji, pedagogi, didaktiki, knjižničarji že večkrat slišali in prebrali v raznih prispevkih strokovnjakov, ki delujejo na šolskem in bibliotekarskem področju. Vsi so si edini, da lahko prav knjižnica z urejenim knjižnim fondom in knjižničnimi dejavnostmi bistveno pripomore k dvigu bralne kulture in pismenosti, k pravilni in uspešni uporabi informacij. Šolska knjižnica spremlja vsakega človeka od ranega otroštva, od poslušanja in gledanja slik preprostih slikanic v

otroškem vrtcu do prebiranja zahtevnejše literature in poučnih knjig na osnovni šoli pa vse do srednje šole, kjer si mladi ob prebiranju strokovne literature širijo obzorje in poglobljajo svoje znanje. Kljub tej zavesti, podprti s strani mnogih strokovnjakov, obstajajo nekatere države, med njimi tudi Italija, ki pravno ne zagotavljajo delovanja šolskih knjižnic in kjer na univerzah ni možno študirati bibliotekarstva. Prav tako ne poznajo lika šolskega knjižničarja in ga ne prištevajo k strokovnemu kadru šole. Šolniki so pri tem nemočni, ker področje ni pravno urejeno, primanjkuje namreč politične volje, da bi to vprašanje uredili.¹

V italijanski šoli knjižnica ni obvezni del šole, učni načrti ne predvidevajo specifičnih učnih ciljev in vsebin iz knjižnične vzgoje. Profil šolskega knjižničarja ni predviden. Izobraževanje na knjižničarskem področju je možno le na drugostopenjskem študiju Fakultete za ohranjanje kulturne dediščine. Italijansko združenje knjižničarjev (Associazione Italiana Bibliotecari), čeprav ima odsek tudi za šolske knjižničarje, organizira strokovna izobraževanja, ki pa so v glavnem namenjena knjižničarjem splošnih knjižnic. Izpopolnjevalne tečaje prirejajo tudi mnoge založbe, npr. Giunti, La scuola, Mondadori, ki izdajajo pedagoške revije, denimo Vita scolastica, Scuola italiana moderna, Didattica itd., ki pa se žal navadno osredotočijo na književno vzgojo, na delo s knjigo in na promocijo branja.

Sama se že nekaj let posvečam šolskemu knjižničarstvu. Zahvaliti se moram tistemu obdobju italijanskega šolstva, ko smo bili konec prejšnjega in v začetku tega stoletja nekateri učitelji oproščeni rednega pouka in bili vključeni v posebne projekte; osebno sem bila dodeljena knjižnični in književni vzgoji. V lanskem šolskem letu, ko sem bila izbrana na natečaju, ki ga vsako leto razpiše Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS,² in sem dobila enoletno štipendijo za izpopolnjevanje na eni izmed slovenskih univerz, se mi je izpolnila želja po dodatnem izobraževanju na knjižničarskem področju. Izkoristila sem jo za študij bibliotekarstva na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Pod mentorstvom doc. dr. Polone Vilar sem poskušala podrobneje preučiti vlogo šolske knjižnice pri poučevanju ter uvajanje knjižničnega informacijskega znanja (KIZ) pri pouku. Želela sem predvsem preveriti, ali in v kolikšni meri naš italijanski kurikulum predvideva KIZ in v primeru, da ga, kako bi to znanje lahko vnesla v vsakdanjo prakso pri pouku.

Prispevek predstavlja zaključke enoletnega študija in raziskovanja. Primerja pristop sestavljavcev kurikula in zakonodajalca do vloge šolske knjižnice in izvajanja KIZ v Sloveniji in pri nas v Italiji na šolah s slovenskim učnim jezikom. Obenem članek predstavlja tudi, kako in v kolikšni meri se KIZ izvaja na posameznih lokacijah knjižnic osnovnih šol na Tržaškem.

Šolska knjižnica v italijanskem in slovenskem kurikulumu

Italijanski kurikulum³ iz leta 2007, ki je trenutno v veljavi, ne piše izrecno o šolski knjižnici. Njen pomen in vlogo pri pouku omenja le med vrsticami v uvodu in v predgovoru h

¹ O italijanski šolski zakonodaji na področju knjižničarstva in o možnosti študija glej prispevek Slovenske šolske knjižnice v Italiji, Šolska knjižnica, oktober 2006.

² Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS na podlagi osimskega sporazuma med Italijo in bivšo SFR Jugoslavijo dodeli vsako leto šolnikom, ki poučujejo na šolah in vrtcih s slovenskim učnim jezikom v Italiji, 8 štipendij za dodatno izobraževanje v stroki in slovenskem jeziku.

³ Italijanski kurikulum, katerega naslov se v italijanščini glasi *Indicazioni per il curricolo per la scuola dell'infanzia e per il primo ciclo d'istruzione* (Navodila za kurikulum otroškega vrtca in prve stopnje šolanja), ki žal ni preveden v slovenščino, zaobjema poleg uvodnih poglavij s skupnim naslovom KULTURA ŠOLA OSEBA predstavitev kurikula, ki zaobjema obdobje šolanja od 3. do 14. leta starosti in se deli na dve stopnji: OTROŠKI VRTEC (od 3. do 5. leta starosti) in PRVO STOPNJO ŠOLANJA (obdobje osnovne šole od 6. do 10. leta starosti in nižje srednje šole od 11. do 14. leta). Kurikulum otroških vrtcev je predstavljen po vzgojnih področjih, osnovnih in nižjih srednjih šol pa po predmetnih področjih in predmetih, ki jim pripadajo. V tekočem šolskem letu bo verjetno prišlo do prenove kurikula, ki pa glede šolske knjižnice, vsaj na podlagi osnutka, ne bo vseboval bistvenih sprememb.

kuriklu italijanskega/slovenskega jezika. Med drugim lahko beremo (v dobesednem prevodu) tudi:

- Posebno mesto zavzema šolska knjižnica, ki jo lahko pojmuje kot kraj, **namenjen branju**, a tudi **poslušanju in odkrivanju knjig**, ki podpirajo samostojno in trajno učenje.
- Šolska knjižnica je **javni prostor**, vez med šolo in okoljem, ki podkrepi sodelovanje družin, omogoča integracijo priseljeniških družin, ustvarja mostove med različnimi jeziki, izražaji, verstvi in kulturami.
- Vsakodnevno srečevanje s knjigami je predpogoj za bodoče branje kot svobodno in osebno vseživljenjsko dejavnost. **Zato je treba zagotoviti pogoje** (šolske knjižnice, dostopnost do knjig, raziskovalne projekte itd.), ki bodo v učencih vzpodbudili željo in veselje do raziskovanja in brskanja po pisnih virih.
- Vsakemu učencu mora biti zagotovljeno, da razume postavljeno nalogo, da oceni njeno težavnost in lastne sposobnosti, tako da se nauči razmišljati in odločati se o izbranem postopku, oceniti rezultate lastnih izbir in si pridobiti potrebna znanja, ki mu bodo služila v življenju. (Indicazioni, 2007)

Italijanski kurikulum, če povzamem, torej poudarja, da je šolska knjižnica:

- kraj branja in poslušanja branja,
- pogoj za uspešno širjenje bralne kulture in bralne pismenosti,
- kraj, ki omogoča učenje učenja,
- javni prostor, odprt tudi širši javnosti, staršem itd.

Na 1. strani slovenskega kurikula KIZ pa lahko beremo: »Šolska knjižnica v kurikulumu predstavlja odprto informacijsko učno okolje, ki omogoča:

- učenje in poučevanje ter njuno fleksibilno prilagajanje potrebam posameznika in skupin,
- razvijanje metod poučevanja in učenja,
- medkulturnost z vsebino knjižnične zbirke in njeno dostopnostjo,
- skupno doseganje ciljev: ciljev posameznih predmetov in ciljev kroskurikularne teme ...
- sodelovanje s starši, splošno knjižnico in drugimi dejavniki zunaj šolskega okolja.« (Kurikul, 2008)

Če primerjamo citata, je razvidno, da so smernice italijanskega kurikula in slovenski kurikulum KIZ glede ključnih nalog, ki naj bi jih uresničevala šolska knjižnica, povsem v sozvočju, v osnovi se ne razlikujejo. Razhajajo se le v tem, da italijanski kurikulum piše o knjižnici in pomenu knjižničnih informacijskih znanj le v smernicah, medtem ko imajo slovenski učni načrti tudi predpisan kurikulum s točno določenimi specifičnimi cilji, vsebinami in pričakovanimi dosežki. Ta prav gotovo pripomore pri učiteljih k dviganju zavesti, da šolska knjižnica ni le "skladišče" knjig, ampak informacijski center. Kraj, kjer med posredovanjem učnih vsebin, ki jih predvideva predmetnik, lahko skupaj z učenci poiščejo in dobijo odgovor na mnogoteri vprašanja, ki se jim, ob primerno postavljenih nalogah, morda porajajo. Medtem ko je v šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji posredovanje knjižničnih informacijskih znanj, kljub uvodnim smernicam kurikula, prepuščeno dobri volji in iznajdljivosti posameznih učiteljev, je to v učnem sistemu v Sloveniji zakonsko opredeljeno in torej od učiteljev tudi zahtevano. V italijanskem šolstvu ostajajo smernice večkrat žal le pobožne želje, ki se kaj kmalu razblinijo, ko se morajo učitelji soočati s šolsko zakonodajo, ki ne podpira še tako dobro zastavljenih in napisanih kurikulumov. V osnovnih šolah v Italiji je delovanje šolske knjižnice, kot ga predvidevajo slovenski učni načrti in kurikulum KIZ, v vsakdanji praksi preprosto neizvedljivo. Zaradi recesije se krčijo delovna mesta in nastavljeni učitelji komaj zadoščajo kritju učnih ur pouka, marsikatera šola pa tudi nima knjižnice v pravem pomenu besede.

Naj navedem svoj primer. Redno sem zaposlena kot razredna učiteljica na manjši osnovni šoli (v preteklem šolskem letu je šola obiskovalo 30 učencev), kjer poteka

pouk v dveh kombiniranih razredih, 1.–2., 3.–4., in enem samostojnem 5. razredu. V prihodnjem šolskem letu bom najbrž poučevala v vseh razredih od prvega do petega razreda naravoslovje in glasbeno vzgojo, v 1. in 2. razredu bom verjetno tudi matematiko, v 3. in 4. razredu pa še italijanščino, zgodovino in zemljepis. Učiteljev tedenski delovni urnik znaša 24 ur: 22 ur razrednega pouka in 2 uri skupnega načrtovanja s kolegi. Skupno načrtovanje je prišlo v veljavo po prenovi italijanskega šolskega sistema v osemdesetih letih, ko smo v vsakem razredu poučevali trije učitelji. Vsak učitelj je poučeval svoje področje: jezikovno, logično-matematično ali antropološko; glasbeno, likovno in gibalno vzgojo pa smo si navadno delili. Čeprav je v zadnjih tridesetih letih prišlo v šolstvu do mnogih sprememb, ostaja poučevanje več učiteljev tudi na razredni stopnji (od 1. do 5. razreda) nespremenjeno. Minimalni tedenski urnik učencev znaša namreč 24 ur, na prošnjo staršev pa se ta lahko podaljša tudi do 27 oziroma 30 ur. Ker se večina staršev odloča za 27 oziroma 30 ur pouka na teden, en učitelj preprosto ne uspe kriti vseh ur, zato poučujeta v vsakem razredu najmanj dva učitelja. Učitelj/knjižničar je torej najprej učitelj, odgovoren za razred in učence, ki so mu zaupani, potem pa knjižničar. Vse to, kar naj bi kot knjižničar počel, opravlja zunaj službenega urnika s posebnim dovoljenjem ravnatelja. Dodeljena mu je ciljna funkcija za upravljanje šolske knjižnice. Postavlja se torej vprašanje, kako v danih razmerah udejanjiti smernice, ki jih v zvezi s šolsko knjižnico priporoča tudi italijanski kurikulum. Ali je mogoče kurikulum KIZ, ki ga predvidevajo slovenski učni načrti, izvesti tudi na šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji?

Šolska knjižnica in uvajanje KIZ na osnovnih šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji

V slovenskem kurikulumu knjižnično informacijsko znanje lahko preberemo, da temelji šolska knjižnica na:

- usposobljenem knjižničarju,
- organizirani zbirki knjižničnega gradiva in informacij za poučevanje in učenje,
- da podpira učenje in poučevanje,
- da s kurikulumom KIZ (kot kroskurikularno temo) omogoča učenje učenja.

Poglejmo, v kolikšni meri so v italijanskem šolstvu možne in izvedljive predpostavke, ki jih predvideva slovenski kurikulum v zgornjih alinejah.

Usposobljen knjižničar. Italijanska šolska zakonodaja, kot rečeno, ne predvideva te strokovne osebe in tudi ne specifičnega študija na bibliotekarskem področju. Izobraževanje je torej prepuščeno dobri volji posameznikov. Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS nam sicer po posredovanju pedagoške svetovalke za šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji, Andreje Duhovnik, omogoča udeležbo na raznih tečajih, ki jih organizirajo ZRSŠ, Društvo šolskih knjižničarjev Slovenije, Društvo Bralna značka in so objavljeni v Katalogu programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Udeležba na tečajih pa je prostovoljna in prepuščena dobri volji posameznih učiteljev, saj italijanski šolski sistem ne predvideva nikakršnega napredovanja na podlagi pridobljenih točk na študijskih seminarjih in tečajih.

Organizirana zbirka knjižničnega gradiva in informacij za poučevanje in učenje.

Da bi zadostili tej potrebi, smo vse osnovnošolske knjižnice, ki delujemo na Tržaškem, v šolskem letu 2006/07 stopile v mrežo in skupno kot Knjižnice osnovnih šol na Tržaškem postale polnopravne članice sistema COBISS. Pomanjkanje usposobljenih knjižničarjev, ki bi lahko strokovno upravljali knjižnico na posameznih oddelkih, pa žal še vedno onemogoča, da bi slednja zaživela in delovala v polnosti. Odgovorni učitelji/knjižničarji v glavnem sproti popišemo nove nakupe, stari fond pa ostaja še vedno večinoma nepopisan.

Odkar so naše šolske knjižnice vključene v sistem COBISS, poglavje zase predstavlja italijanski knjižni fond. Študijsko leto sem zato izkoristila tudi za pripravo na strokovni bibliotekarski izpit in potrebne tečaje za pridobitev licence za katalogizacijo. Velike večine italijanskih knjig (leposlovje, poučne knjige in strokovna literatura za učitelje), ki so v lasti naših knjižnic, ni v vzajemnem katalogu. S pridobitvijo licence bom v katalog lahko vnesla tudi te.

Podpira učenje in poučevanje; s kurikulum KIZ (kot kroskurikularna tema) omogoča učenje učenja. Kljub pomanjkanju strokovne osebe knjižničarja je šolska knjižnica s svojo večjo ali manjšo knjižno zbirko tudi na naših šolah vir informacij, ki je učiteljem v pomoč pri pouku predvsem antropoloških in znanstvenih predmetov. Učitelji jezikoslovci pa poskrbijo, da učenci segajo po knjižnem fondu pri izbiri knjig za domače branje ali za bralno značko.

Zanimivo je razmišljanje Antonelle Braga (2010), učiteljice italijanščine na višjih srednjih šolah in izredne profesorice na pedagoški fakulteti univerze v Foggii, ki v prispevku *La strategia della ricerca a scuola. L'insegnamento delle abilità di ricerca e uso dell'informazione*⁴ ugotavlja, da bi si morali postaviti vprašanje o uporabi virov in navajanju učencev na pravilno uporabo informacijskih virov pri pouku. Sama trdi, da je šola od otroškega vrtca vse do univerze pri pouku dolžna uvajati in uporabljati raziskovalno metodologijo. Ta omogoča učitelju, da na nevsiljiv način navaja učence na uporabo raziskovalnih strategij in postopkov. Ko govorimo o šolski raziskavi ali seminarski nalogi, pravi, se moramo najprej dogovoriti, kaj pojmuje pod izrazom raziskava. Večkrat zamenjujemo izraz raziskava/raziskovanje kot reševanje problemov (problem-solving) s pojmom raziskava kot končnim rezultatom neke točno določene dejavnosti. V šolski praksi učitelji radi dajemo našim učencem naloge raziskovalnega tipa, s katerimi pa jih žal še zdaleč ne učimo poiskati in pravilno uporabiti pridobljenih informacij. Največji izziv za učence je navadno zastavljanje ključnih vprašanj, ki naj jim pomagajo usmeriti iskanje informacijskih virov in določiti naslednjo izbiro.

»Klasične raziskave, ki jih opravljajo naši učenci,« pravi Antonella Braga, »so pravzaprav intelektualno amoralna dejavnost. Učitelji navadno dodelijo učencem nalogo (ki je le delno opredeljena) o nekem argumentu (ki navadno ni dovolj problematiziran), pri tem pa dodatno ne poskrbijo, da bi nakazali strokovnejši metodološki pristop, ki naj bi ga učenec uporabil pri raziskavi. Prepustijo ga bolj ali manj spontani sposobnosti iskanja potrebnih informacij. Učencem, katerih učitelj ni predhodno preveril sposobnosti iskanja, vrednotenja in uporabe informacij, tako ne preostane drugega, kot da z večjo ali manjšo spretnostjo in prebrisanostjo prepisujejo in povežejo na bolj ali manj logičen način informacije, ki so jih dobili v raznih enciklopedijah (tako v papirni kot elektronski obliki). Tako učitelji z bolj ali manj zavestno nezadostno pripravo naših učencev vzgajamo bodoče plagiatorje.«

Prav naloge raziskovalnega tipa, trdi Braga, so ključ, ki omogoča vključitev KIZ tudi v naš italijanski šolski sistem in to kljub temu, da ga naši učni načrti izrecno ne predvidevajo oziroma predpisujejo. Ko bi od otroškega vrtca dalje v okviru letnega učnega načrta načrtovali tudi samo eno raziskovalno nalogo, s pomočjo katere bi naše učence učili spretnosti raziskovanja in uporabe informacij, predvsem pa postavljanja vprašanj ob zastavljenem problemu, bi jih pri stremljenju h končnemu cilju obenem naučili tudi tega, kako se učiti, in bi s tem naredili velik korak naprej. Pri načrtovanju KIZ pa je bistvenega pomena njegov kroskurikularni značaj, ki omogoča medpredmetno povezovanje, ki je v našem šolskem sistemu, kjer poučuje tudi na razredni stopnji več učiteljev v istem razredu, izjemno pomembno.

⁴ V slovenščini bi se naslov glasil: Strategija raziskovalne metode. Poučevanje raziskovalnih spretnosti in uporaba informacij

Uvajanje KIZ je torej tudi v našem šolskem sistemu možno. Od učiteljev zahteva pravzaprav le drugačen pristop do obravnave snovi, predvideva natančnejše načrtovanje dela, ki temelji na vodenju učencev od zastavljanja ključnih vprašanj do iskanja odgovorov nanje in razbiranju pridobljenih podatkov. Pri vsem tem pa odigra neposredno vlogo prav šolska knjižnica, informacijski center vsake šole.

Knjižnice osnovnih šol na Tržaškem

Da bi zadostili potrebi po organizirani zbirki knjižničnega gradiva in informacij za poučevanje in učenje, smo se v šolskem letu 2006/07 osnovnošolske knjižnice takratnih petih didaktičnih ravnateljstev na Tržaškem⁵ združile v šolsko mrežo in skupno pristopile v sistem COOBIS. Skupaj s predsednico Društva šolskih knjižničarjev Slovenije Natašo Tušek Kuštrin, ki je pri projektu sodelovala že od samega začetka, in sodelavci IZUM-a smo se odločili, da bo naša knjižnica delovala v petih oddelkih, ki bodo združevali šole in vrtce posameznih ravnateljstev.

Naša knjižnica je pravzaprav le virtualna. Nima svojega sedeža, posebne stavbe/prostora, kjer bi se lahko odvijalo vse tisto, kar se navadno dogaja v pravi knjižnici, npr.: izposoja gradiva, posredovanje informacij, izvajanje knjižnično informacijskega znanja. Vsega tega so člani naše knjižnice deležni v posameznih oddelkih oziroma točneje na posameznih lokacijah šolskih knjižnic, to se pravi po šolah in vrtcih.

Združitev posameznih šolskih knjižnic, ki delujejo na Tržaškem, pod skupnim imenom in pristop v sistem COBISS sta nam omogočila predvsem organiziran popis knjižničnih zbirk. S posodobitvijo sistema COBISS3 upamo, da bomo v bližnji prihodnosti lahko začeli tudi z avtomatizirano izposajo. Trenutno je bila namreč ta zaradi velikega števila lokacij, na katerih knjižnica deluje (21 šol in 6 otroških vrtcev), zelo otežkočena in možna le v sistemu COBISS2. Zaradi pomanjkanja usposobljenih knjižničarjev in osebja, ki bi bilo redno zaposleno v knjižnici, se stanje v posameznih oddelkih zelo razlikuje. Sama koordinacija delovanja oddelkov je večkrat kar kompleksna, če deluje vsak oddelek popolnoma avtonomno. Skupne nabavne strategije nimamo, tudi kriteriji dodeljevanja osebja, ki naj bi skrbelo za delovanje knjižnic po posameznih lokacijah, se od oddelka do oddelka razlikujejo. Največkrat so odvisni od posluha in daljnovidnosti posameznih učiteljskih zborov in ravnateljev, ki vodijo posamezne večstopenjske šole, katerim oddelki pripadajo.

Kot trdi Braga, je mogoče prav izvajanje KIZ kot kroskulikurnega področja tisti ključni element, ki bo pripomogel, da se bodo posamezni učiteljski zbori zavedali vloge in pomena, ki ga lahko imajo šolske knjižnice pri razvijanju informacijske pismenosti. Če v slovenskem šolskem sistemu lahko odigra pri tem ozaveščanju s svojo strokovnostjo in pripravljenostjo odločilno vlogo šolski knjižničar, je v italijanskem šolskem sistemu ta naloga popolnoma prepuščena razrednim učiteljem oziroma učiteljskim zborom. Razvoj knjižnic pa ne sme ostati le pobožna želja nekaj zanesenjakov, navadno učiteljev slovenskega in italijanskega jezika, ampak zavest celotnega učiteljskega zbora, predvsem učiteljev naravoslovnih predmetov. Zavedati se morajo, da bodo s sodelovanjem in s smotrnim in pravilnim pristopom do gradiv, ki jih hrani šolska knjižnica, učencem posredovali znanja, ki jih predvidevajo šolski

⁵ S 1. septembrom 2012 je prišlo na upravni ravni osnovnih in nižjih srednjih šol na Tržaškem do sprememb. Ukinjena so bila didaktična ravnateljstva, ki so združevala osnovne šole. Skupaj z nižjimi srednjimi šolami so se združila v večstopenjske šole. Tako je nastalo 5 večstopenjskih šol (Večstopenjska šola V. Bartol pri Sv. Ivanu (TRST), pri Sv. Jakobu (TRST), v Dolini, na Opčinah in v Nabrežini), ki združujejo, podobno kot osnovne šole v Sloveniji, vse prvotne stopnje obveznega šolstva: otroški vrtec (3 leta), osnovno šolo (5 razredov) in nižjo srednjo šolo (3 razrede). Italijanski dijaki nadaljujejo ob zaključku večstopenjske šole še z dveletnim obveznim izobraževanjem na višji srednji šoli. Slovenski šolarji se navadno odločajo za eno izmed višjih srednjih šol, ki delujejo v Trstu ali v Gorici.

učni načrti, obenem pa jih bodo tudi naučili strategij razbiranja informacij, ki jih bodo potrebovali v vsakdanjem življenju. Do tega premika pa bo lahko prišlo le, če bomo uresničili strokovno organizirano in dostopno knjižnično zbirko. Že v tem šolskem letu pa bo treba razmisliti, kako vključiti v ta sistem tudi knjižni fond nižjih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem.

Sklep

S trditvijo, da se vse pravzaprav začne in konča s strokovno organizirano in dostopno knjižno zbirko, se vračam k uvodnim trditvam tega prispevka. Vsi, ali vsaj velika večina ljudi, ki delujemo v Italiji na šolskem področju, se zavedamo pomena, ki ga lahko odigra šolska knjižnica v pedagoškem procesu, žal pa smo največkrat nemočni, ker nimamo zadostne podpore šolske zakonodaje in oblasti.

Rešitev vidim v povezovanju učiteljev, v izmenjavi izkušenj, primerov dobre prakse. Tehnološki napredek oz. svetovni splet nam je pri tem lahko v veliko pomoč. Komunikacija in posredovanje informacij med pedagoškimi delavci ni več tesno vezana na kraj sestanka. Marsikaj lahko ‚naredimo‘, napišemo, sklenemo kar doma prek elektronske pošte. Pri obilici sestankov, nad katerimi se vsaj italijanski šolniki vedno hudujemo, je ta oblika povezovanja in snovanja novih idej povsem dobrodošla. Naši učiteljski zbori pa bi morali smotrneje načrtovati tudi množico projektov, ki jih vsako leto zapišejo v vzgojno-izobraževalno ponudbo šole. V obilici ponudb je resnejši pristop do raziskovanja, raziskovalnih metod in uvajanja knjižničnega informacijskega znanja težko izvedljiv.

Da bi vsaj delno zadostila potrebi po povezovanju učiteljev, ki se posvečamo šolskemu knjižničarstvu in knjižnični ter književni vzgoji na osnovnih šolah in vrtcih v Italiji, sem ob koncu lanskega študijskega leta oblikovala spletno stran naše knjižnice. Ideja za postavitev strani se mi je porodila na strokovnem srečanju, ki ga je organiziralo Društvo šolskih knjižničarjev decembra 2011 v Mariboru in ob prebiranju raznih prispevkov, ki jih na to temo objavlja Šolska knjižnica. Čeprav naša spletna stran še nastaja, ste vsi, ki bi radi izvedeli kaj več o njej in našem delovanju, toplo vabljeni, da se povežete na spletno stran <http://www.knjotrst.weebly.com>. Kdor se bo malce ‚sprehodil‘ po naši knjižnici, bo lahko ugotovil, da se na naših šolah kljub pomanjkljivostim v zakonodaji marsikaj dogaja. Ugotovil bo, da je zelo dobro utečeno tekmovanje za Bralno značko, da sodelujemo pri glasovanju za mojo naj knjigo, pri Mega kvizu in pri Cankarjevem tekmovanju. Z oblikovnega vidika pa mu bo spletna stran mogoče približala tudi Tržaško, kraje, na katerem delujejo naše šolske knjižnice. Svet, ki ga obliva Tržaški zaliv, se razprostira tudi na Tržaški Kras in Breg, kjer se v dolinski občini z oljčnimi nasadi začinja Istra. Predstavili pa mu jih bodo naši pesniki in pisatelji Miroslav Košuta, Igo Gruden, Srečko Kosovel, Vladimir Bartol in drugi.

Citirani viri

- Braga, A. (2010). La strategia della ricerca a scuola. L'insegnamento delle abilità di ricerca e uso dell'informazione. Foggia: Università degli studi; Facoltà di Scienze della Formazione. Pridobljeno 10. 6. 2012 s spletne strani: <http://www.scienzeformazione.unifg.it/dwn/dispense/braga.pdf>.
- Indicazioni per il curricolo per la scuola dell'infanzia e per il primo ciclo d'istruzione (2007). Rim: Ministero della Pubblica istruzione. Dostopno tudi na spletni strani: http://archivio.pubblica.istruzione.it/normativa/2007/allegati/dir_310707.pdf.
- Posodobljen kurikulum. Knjižnično informacijsko znanje za osnovno šolo (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport; Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Pridobljeno 20. 10. 2011 s spletne strani: http://www.zrss.si/pdf/080711123601_lk-knjiznicno_informacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf.
- Škrjaj, N., Tavčar, O. (2006). Slovenske šolske knjižnice v Italiji. *Šolska knjižnica*, 16 (3-4), 194–199.

Drugi uporabljeni viri

- Anzaldi, L., Braga, A. (1997). Navigare fra le informazioni: imparare ad apprendere in biblioteca. V: *Il filo di Arianna*. Novara: Assessorato all'Istruzione della Provincia di Novara.
- Informacijsko opismenjevanje: priložnik za delo z informacijskimi viri (2004). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Kanič, I. (2003). IFLA/UNESCO-ve smernice za šolske knjižnice. *Šolska knjižnica*, 13 (3), 115–124.
- Koritnik, M., Tomc Zupančič, M. (2003). Pravila knjižnice v prvem triletju devetletne osnovne šole. *Šolska knjižnica*, 13 (4), 202–206.
- Kovačević, D., Lasić-Lazić, J., Lovrinčević, J. (2004). *Školska knjižnica – korak dalje*. Zagreb: Zavod za informacijske studije.
- Miklič, M., Žumer, M. (2006). Načrtovanje spletnih strani osnovnošolskih knjižnic. *Šolska knjižnica*, 16 (3-4), 170–177.
- Poteko, N., Zabukovec, V. (2004). Medpredmetno povezovanje pri izvajanju knjižničnih informacijskih znanj v osnovni šoli. *Šolska knjižnica*, 14 (4), 258–265.
- Salviati, C. (2010). Progetto Millelibri. Una biblioteca in ogni classe. *Vita Scolastica*, 64 (18), 8–11.
- Steinbuch, M. (2010). Dejavniki šolske knjižnice za uresničevanje informacijskega opismenjevanja. *Šolska knjižnica*, 20 (1), 4–17.
- Škrj, G. (2008). Knjižna uganka meseca. *Šolska knjižnica*, 18 (1-2), 94–99.
- Učenje in poučevanje s knjižnico v osnovni šoli (2002). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Verlič, Z. (2005). Kakšnega knjižničarja potrebujemo v šolski knjižnici? Kompetence za uspešno delo šolskega knjižničarja danes in v bližnji prihodnosti. *Šolska knjižnica*, 15 (3-4), 76–84.
- Vodnik za šolskega knjižničarja v osnovni in srednji šoli ter v domovih za učence (1999). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Zabukovec, V. (2009). Pomembnost kompetenc šolskih knjižničarjev. *Šolska knjižnica*, 19 (4), 253–260.
- Žumer, F. (2003). Poučevanje KIZ v prvem razredu devetletne osnovne šole na primeru dveh pedagoških ur. *Šolska knjižnica*, 13 (1), 17–20.

- > **Olga Tavčar** je zaposlena kot razredna učiteljica na Večstopenjski šoli na Opčinah, na Osnovni šoli Alberta Sirka v Križu pri Trstu; kot šolska knjižničarka je vodja Knjižnic osnovnih šol na Tržaškem in oddelka OPČINE.
 Naslov šole: Križ 217, 34151 Križ – Trst
 Naslov Večstopenjske šole: Nanoški trg 2, 34151 Opčine – Trst
 Naslov e-pošte: tavcarolga@gmail.com; sola.sirk@gmail.com; knjiznica@didravopcine.it